

БОЛОТА ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У БІОСФЕРІ
Фельбаба-Клушина Л.М. Рослинний покрив
боліт і водойм верхів'я басейну р. Тиса
(Українські Карпати) та флювіальна концепція
його охорони. — Ужгород: Поліграфцентр
«Ліра», 2010.

Недавно я одержав з Ужгородського університету й уважно прочитав книгу, яка узагальнює результати багаторічних досліджень рослинності боліт, водойм та інших екосистем, що формувались і формуються в умовах надлишкового зволоження. Автор монографічного дослідження багато уваги приділила огляду опублікованих праць у галузі лісознавства, болотознавства, екології, інвайронментології та інших розділів сучасної геоботаніки.

Із великим зацікавленням читач ознайомиться з аналізом флори, стану і напрямків змін рослинного покриву, схемою екомережі регіону досліджень, де акцентується на особливостях її функціонального навантаження.

Л.М. Фельбаба-Клушина уперше розробила нову, оригінальну концепцію, яку назвала флювіальною і суть якої полягає у відтворенні природного розвитку екосистем водотоків, водойм, боліт і заплавних комплексів у верхів'ях басейну річки. Це відтворення функціонального ядра рослинного покриву, на думку дослідниці, забезпечується відновленням співвідношення площ основних типів рослинності, вікової і ценотичної структури лісів в усіх рослинних поясах й особливо на низовині.

Авторка вважає, що впровадження її флювіальної концепції розвитку екосистем у природоохоронну практику в Закарпатті сприятиме створенню нових заповідних територій Закарпатської низовини та формуванню смуги ренатуралізації ландшафтів у прикордонній зоні з сусідніми країнами. Рецензована монографія має, безперечно, неабияке теоретичне і практичне значення. Її змістом зацікавляться екологи, фітосозологи, геоботаніки. Вона, сподіваюся, стимулюватиме багатьох науковців розпочати розробку аналогічних регіональних моделей охорони рослинного покриву України (і не тільки!).

Читаючи працю Л.М. Фельбаби-Клушиної, я подумав, а чи не час підготувати і видати монографію «Болота України». Переконаний — такий час настав. Було б добре, якби ужгородські, київські та інші українські болотознавці під ідейним й організаційним керівництвом Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного об'єдналися, дослідили сучасний стан боліт України, завдання їхньої охорони, можливості ренатуралізації знищених «болотофобами» в ХХ ст. боліт і підготували до друку фундаментальну монографію «Болота України», продовживши і розвинувши дослідження видатного болотознавця Дмитра Костянтиновича Зерова. Я був би радий, якби ініціювала цю справу Л.М. Фельбаба-Клушина, яка має близько двадцяти наукових праць, присвячених вивченню

боліт і водойм, є відомим болотознавцем і, безперечно, здатна впоратися з цим масштабним завданням.

Історія досліджень болотної і вищої водної флори, різноманітність останньої та її аналіз, продромус рослинності боліт і водойм, її особливості та динаміка становлять основу монографії. Зроблено також синфітосозологічний аналіз досліджуваної рослинності та визначено стратегію охорони басейну річки Тиси як території, що, на думку автора, потребує особливого екологічного режиму.

Книга написана добротною науковою мовою, читається з великою цікавістю і загалом заслуговує на високу оцінку, а її авторка — на глибоку пошану.

К.М. СИТНИК